

מראה מקומות, שיעור מאת הג"ר מרדכי קורנפלד שליט"א

פורים תשס"ח - בענין האדנים ו-ווי העמודים

1. **סליחות לתענית אסתר**, וז"ל, "האויב בקומו לעורר מדנים, ודמה להכרית פרחי עדנים, זמם לשקול לגנזי אדונים, חליפת מאת ככרי אדנים."
2. **תוס' מגילה טז**. ד"ה **ודחי**, וז"ל, "שמעתי שעשרה אלפי ככר כסף עולין חצי שקל לכל אחד מישראל שהיו שש מאות אלף כשיצאו ממצרים ואמר שיתן לאחשורוש כל פדיונם ודוק ותשכח."
3. **גמרא מגילה טז**: וז"ל, "אמר רב אדא דמן יפו עשרת בני המן ועשרת צריך לממרינהו בנשימה אחת מאי טעמא כולהו בהדי הדדי נפקו נשמתיהו, אמר רבי יוחנן וי"ו דויזתא צריך למימתחה בזקיפא כמורדיא דלברות מאי טעמא כולהו בחד זקיפא אזדקיפו."
4. **תנחומא פרשת פקודי סימן ד'**, וז"ל, "אמר משה יודע אני שישראל רוגנים הם הריני עושה להם חשבון מכל מלאכת המשכן התחיל לעשות חשבון עמהם אלה פקודי המשכן והוא נותן להם חשבון על כל דבר ודבר לזהב ולכסף ולנחשת וכסף פקודי העדה מאת ככר ואלף ושבע מאות ויהי מאת ככר הכסף לצקת ונחשת התנופה שבעים ככר, עם שהוא עושה חשבון והולך על כל דבר ודבר שעשויין כסדר בתוך המשכן שכח אלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל שעשה מהן ווין לעמודין ולא היו נראין התחיל עומד תמה ואומר עכשיו ימצאו ידיהם של ישראל עלי לומר שאני נטלתי אותם והוא חוזר לבוא על כל מלאכה ומלאכה מיד האיר הקב"ה את עיניו ותלה עיניו וראה שהיו עשויין ווין לעמודים התחיל להשיב להם בקול רם ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים באותה שעה נתפייסו."
- דעת זקנים לבעלי התוספות ריש פקודי**, וז"ל, "משכן העדות. כו', שהיה עדות למשה, כי בשעה שחשדוהו שגנב [אלף ותשע"ה] שקלים ממלאכת המשכן אמר להם משה רוצה אני שיהא המשכן עדות וחזרו ומנו ומצאו שהושמו בוויין לעמודים, ודריש ליה מויהמלאכה הייתה ד"ים קח ראשי תיבות ויעלו (ווין כלומר ט"ו) [ט"ו, כנגד ט"ו דברים שנתנדבו לתרומת המשכן (שמות ל"ו: ז) ומסיק ויהותר, כלומר אלף ותשע"ה ווין] יותר, ומיד נתן משה ט"ו שבחות להקב"ה והן בישתבח שיר ושבחה וכנגדן ט"ו ברוך בברוך שאמר וכנגדן ט"ו ווין באמת ויציב וכו'."
5. **מהר"ל בספר נצח ישראל פרק ל"ב**, וז"ל, "ויש לך לדעת עוד, כי אות הוי"ו שמספרו ששה מורה על זה, שהוא כמו קו נמשך ומורה הקו השוה כו', והוא מורה גם כן על זרע אמת כי האמת אינו נוטה ימין ושמאל, וזהו ענין הוי"ו שהולך ביושר ואינו נוטה ימין ושמאל."
6. **גמרא סנהדרין כב**, וז"ל, "רשב"א אומר משום ר' אליעזר בן פרטא שאמר משום רבי אלעזר המודעי כתב זה לא נשתנה כל עיקר שנאמר ווי העמודים מה עמודים לא נשתנו אף ווים לא נשתנו ואומר ואל היהודים ככתבם וכלשונם מה לשונם לא נשתנה אף כתבם לא נשתנה."
- ורש"י שם**, וז"ל, "ווי העמודים. יתדות כסף העשויין כמין אונקלות וקבעום בעמודים שבהם תוחבין לולאות קלעי החצר והמסך וכל אונקלאות דומין לוויין אלמא בימי משה עשויין הווין כגון שלנו : מה עמודים לא נשתנו. ל"ג לה בתוספתא, וה"ג בתוספתא מה לשונם לא נשתנה דהא ד"ה בלשון הקודש נאמרה ועדיין בלשון הקודש היא."
7. **בעל הטורים פרשת פקודי פרק ל"ח פסוק כ"ז**, וז"ל, "מאת האדנים. כנגד מיוסדים על אדני פז' (שה"ש ה, טו) וכנגדם תקנו מאה ברכות בכל יום."
8. **גמרא מגילה כט**, וז"ל, "אבוב דשמואל ולוי הוו יתבי בכנישתא דשף ויתבי בנהרדעא אתיא שכינה שמעו קול ריגשא קמו ונפקו, רב ששת הוה יתבי בבי כנישתא דשף ויתבי בנהרדעא אתיא

שכינה ולא נפק אתו מלאכי השרת וקא מבעתו ליה אמר לפניו רבשיע עלוב ושאינו עלוב מי נדחה מפני מי אמר להו שבקוהו.

9. משך חכמה דברים פרק ל"ד פסוק י"ב, וז"ל,

צווי השי"ת ללבוש גדילים, אבל כשעושה נגד רצון השי"ת ודאי גדול הממרה ועונשו חמור ממי שמתעצל ואינו עושה מצוה, זה ביאור דבריו. ולפי"ז אי"ש דבמקדש שהשכינה שורה ועשרה נסים נעשו (אבות ה-ה), ומרוב ההרגל של האדם בדביקות להשי"ת נקל למצוא מדת האהבה, לכך הזהירה תורה וממקדשי תיראו (סי"פ בהר), ששם נקל לבעוט ולסור מדת הפחד מהאדם. ולכן אין עשה דוחה ל"ת שבמקדש (זבחים צ:), כי בענייני המקדש שם גדול התועלת מהיראה לבלי עשות מה שהזהירה תורה מהתועלת ממה שיעשה אדם מה שצותה תורה, וזה טעם מושכל."

"ולכל המורא הגדול אשר עשה משה וכו' - הרמב"ן פי' יתרו (כ, ח) ביאר טעם דעשה דוחה ל"ת, דאף דל"ת חמור זה במי שעושה מדעת עצמו, אי"כ העושה מעשה וממרה גדול חטאו ממי שאינו עושה מעשה ואינו מקיים רצון השי"ת, אבל מי שעושה מרצון השי"ת אם אנו נשקול במאזני צדק מה עדיפא טפי אם לעבור הל"ת או לקיים העשה, ע"ז אמרינן דהעושה מעשה מראה אהבה למצוות השי"ת ומי שמונע מעשות ל"ת הוא בגדר ירא וגדול מדת האהבה מהיראה אצל השי"ת, לכן עדיפא שתדחה העשה לל"ת, כיון שמה שלובש כלאים בציצית אין זה מצד המרי רק מצד

10. גמרא סנהדרין דף ז', וז"ל, "ההוא דהוה קאמר ואזיל טוביה דשמע ואדיש חלפיה בישתיה מאה אי"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב פוטר מים ראשית מדון - ריש מאה דיני."

ורש"י שם, וז"ל, "טוביה דשמע ואדיש. אשריו ששומע חרפתו ושותק ומרגיל בכך ואדיש כמו דדש דש (גיטין דף נו:): חלפיה בישתיה מאה. הלכו להם בשתיקתו מאה רעות שהיו באות עליו על ידי התגר: פוטר מים. המתחיל (מדון) ופוחת בקטטה הוא תחילת מאה דיני: מדון. נוטריקון מאה דני ל"א מדון בגימטריא מאה."

גמרא ברכות דף ז', וז"ל, "וא"ר יוחנן משום רבי יוסי טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר מכמה מלקיות, וכו', וריש לקיש אמר יותר ממאה מלקיות, כו', שנאמר תחת גערה במבין מהכות כסיל מאה."

11. גמרא יבמות דף קה:, וז"ל, "ר' חייא ור' שמעון בר רבי הוו יתבי פתח חד מינייהו ואמר המתפלל צריך שיתן עיניו למטה שנאמר והיו עיני ולבי שם כל הימים וחד אמר עיניו למעלה שנאמר נשא לבבנו אל כפים אדהכי אתא ר' ישמעאל בר' יוסי לגבייהו אמר להו במאי עסקיתו אמרו ליה בתפלה אמר להו כך אמר אבא המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה כדי שיתקיימו שני מקראות הללו."

ומהרש"א שם, וז"ל,

שבהמ"ק קיים לכ"ע עיניו למטה כמ"ש ושמעת אל תחנת עבדך גוי אשר יתפללו אל המקום הזה ואתה תשמע אל מקום שבתך גוי ונאמר שם והתפללו אליך דרך ארצם גוי, ובא ר"י בר' יוסי ואמר פשרה ביניהם עיניו למטה ולבו למעלה רמזו שעיקר שכינתו סילק לשמים אבל עיניו למטה כי לא סילק ממש שכינתו משם כי דעתו לבא עוד שם בבהמ"ק בבנינו לקיים מה שנאמר כל הימים."

"המתפלל צריך שיתן עיניו למטה שנאמר והיו עיני ולבי גוי. משחרב בהמ"ק פליגי ודריש מכל הימים דאף בזמן הזה עיני ולבי גוי שהיא השכינה שם, והכי מפורש בירושלמי ארשב"ן כו' משחרב בהמ"ק ה' בשמים כסאו סלק שכינתו בשמים ר"א בן פדת אומר בין חרב ובין לא חרב אינו זז ממקומו שנאמר והיו עיני ולבי שם כל הימים, ומאן דפליגי נמי הכא ואמר שיתן עיניו למעלה שנאמר נשא לבבינו גוי אל אל בשמים ירמיה אמרו לאחר החורבן אבל בזמן

12. תומר דבורה פרק ראשון, וז"ל, "כל ישראל הם שאר בשר אלו עם אלו, מפני שהנשמות כלולות יחד, יש בזה חלק מזה ובזה חלק זה, ולכך אינו דומה מרובים העושים את המצוה (ספרא לויקרא כ"ו, ח') וכל זה מפני כללותם, ולכך פירשו רז"ל (ברכות מז:): על הנמנה מעשרה ראשונים בבית הכנסת, אפילו מאה באים אחריו, מקבל שכר כנגד כולם, מאה ממש כמשמעו, מפני שהעשרה הם כלולים אלו באלו, הרי הם עשר פעמים עשרה - הם מאה, וכל אחד מהם כלול ממאה, לכן אפילו יבואו מאה, הוא יש לו שכר מאה."

13. ספר יצירה פרק ה', וז"ל, "המליך אות ק' וקשר לו כתר וצר בו דגים בעולם ואדר בשנה."